

Rapport

Datum: 31 maart 2005

Rapportnummer: 2005/101

Klacht

Verzoekster klaagt erover dat medewerkers van het regionale politiekorps Twente tijdens haar inverzekeringstelling op 20 juni 2003 hebben geweigerd om haar schrijfmateriaal, namelijk papier en een pen of potlood, te verstrekken.

Beoordeling

Algemeen

1. Op 20 juni 2003 werd verzoekster rond 15.00 uur door de Koninklijke Marechaussee aangehouden en ingesloten in het cellencomplex van het politiebureau te Enschede van het regionale politiekorps Twente. Om haar verweer voor de rechter-commissaris te kunnen voorbereiden, vroeg zij aan de arrestantenverzorgers om haar schrijfmateriaal te verstrekken. Dit werd geweigerd.
2. Bij brief van 22 juni 2003 diende verzoeksters advocaat bij de korpschef een klacht in over onder meer de weigering het schrijfmateriaal ter beschikking te stellen. Volgens de advocaat had zijn cliënte geen enkele aanleiding gegeven tot het opleggen van een verbod om schrijfmateriaal te gebruiken.
3. Bij brief van 1 juli 2003 zond de politie een bevestiging naar verzoeksters advocaat dat de klacht in behandeling zou worden genomen. Op 20 augustus 2003 zond de klachtbehandelaar zijn bevindingen naar aanleiding van het klachtonderzoek aan de districtschef van politie Zuid-Twente. In het kader van het klachtonderzoek had hij gesproken met onder meer twee arrestantenverzorgers, die een verklaring hadden afgelegd ten aanzien van de klacht van verzoekster.
4. Op basis van het gevoerde klachtonderzoek, zond de beheerder van het regionale politiekorps Twente bij brief van 22 december 2003 een afhandelingsbericht naar verzoeksters advocaat. Hij achtte de klacht over de weigering om schrijfmateriaal te verstrekken niet gegrond.

I. Bevindingen

1. Verzoekster klaagt erover dat medewerkers van het regionale politiekorps Twente tijdens haar inverzekeringstelling op 20 juni 2003 hebben geweigerd om schrijfmateriaal, namelijk papier en een pen of potlood, te verstrekken. Volgens verzoekster had zij duidelijk gemotiveerd aangegeven dat zij het schrijfmateriaal nodig had ter voorbereiding van haar verweer voor de rechter-commissaris, waarbij zij ook had opgemerkt dat zij zelf schrijfmateriaal bij zich had. Deze spullen waren opgeborgen bij aanvang van haar inverzekeringstelling.

2. De korpsbeheerder liet in reactie op de klacht aan de Nationale ombudsman weten dat hij de conclusies onderschreef van de klachtenbehandelaar. Deze had bij brief van 4 november 2004 de bevindingen uit het interne klachtonderzoek herhaald. De korpsbeheerder bleef bij het standpunt dat de klacht niet gegrond was en schreef dat in het werkoverleg van de arrestantenzorg op dit punt een afspraak was gemaakt. De reden voor de afspraak was dat regelmatig de muren van de cellen werden volgeschreven, wat niet gewenst was. Volgens de korpsbeheerder vindt de werkafspraak zijn basis in artikel 19 van het Huishoudelijk Reglement. Dat artikel zegt dat niet in het reglement geregelde onderwerpen worden besproken met de arrestantenverzorging. Hij onderstreepte in zijn reactie op de klacht dat er een duidelijke afspraak was gemaakt dat schrijfmateriaal niet wordt verstrekt, omdat het gebruik hiervan schade kan opleveren aan de muren van de cellen. Door het niet verstrekken hadden de arrestantenverzorgers correct gehandeld, aldus de korpsbeheerder.

3. Desgevraagd bevestigde verzoekster dat de arrestantenverzorgers van het politiecellencomplex een beroep op de huisregels had gedaan.

II. Beoordeling

4. Ingevolge het Besluit beheer regionale politiekorpsen stelt de korpsbeheerder een instructie op voor personeel belast met de zorg voor arrestanten. Binnen het regionale politiekorps Twente geldt hiertoe een Bewakings- en verzorgingsreglement ingeslotenen met aanwijzingen voor de arrestantenverzorgers. Onderdeel van dit reglement zijn de Huishoudelijke regels en gedragsregels voor ingeslotenen van politie Twente, waarin in detail is neergelegd welke regels gelden voor arrestanten en wat zij onder meer kunnen verwachten met betrekking tot bijvoorbeeld de maaltijden, het luchten en bezoek en dergelijke. Deze Huishoudelijke regels worden verstrekt aan en zijn gericht tot de ingeslotene (zie Achtergrond, onder 1. tot en met 4.).

5. Artikel 19 van de Huishoudelijke regels bevat de mogelijkheid om niet in het reglement genoemde onderwerpen te bespreken met de arrestantenverzorging en/of de verbalisanten. De bepaling van artikel 19 ziet derhalve op onvoorziene situaties. Nu de regels zich richten tot de ingeslotene, leidt de Nationale ombudsman hieruit af dat de ingeslotene een dergelijk 'onvoorzien' onderwerp kan bespreken met de arrestantenverzorgers. Artikel 19 ziet dus alleen op individuele gevallen. Voorts is in het aan de arrestantenverzorgers gerichte artikel 12.5 van het Bewakings- en verzorgingsreglement bepaald dat aan een ingeslotene niets (lectuur, eten en dergelijke) wordt verstrekt dan na overleg met de verbalisanten.

6. De Nationale ombudsman merkt op dat de in het werkoverleg van de arrestantenverzorgers gemaakte afspraak in feite een structurele wijziging van handelen in de arrestantenzorg betekent, terwijl artikel 19 van de Huishoudelijke regels en artikel 12.5 van het reglement moeten worden beschouwd als een regeling voor onvoorziene situaties,

waarbij in individuele gevallen een afweging wordt gemaakt door de verbalisant. De Nationale ombudsman acht het niet juist dat dergelijke structurele wijzigingen van de Huishoudelijke regels middels een werkoverleg van de arrestantenzorg onder de uitzonderingssituatie van artikel 19 worden geschaard. Het beroep van de korpsbeheerder op de afspraak van de arrestantenverzorgers faalt.

7. Het redelijkheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen de in het geding zijnde belangen tegen elkaar afwegen en dat de uitkomst hiervan niet onredelijk is. Dit vereiste betekent in dit geval dat de arrestantenverzorger - na consultatie van een verbalisant - een afweging diende te maken tussen het individuele belang van de verdachte om haar verweer voor de rechter-commissaris te kunnen voorbereiden en het belang van de politie om de muren van de cellen schoon te houden. In samenhang met hetgeen is overwogen onder 6., neemt de Nationale ombudsman in overweging dat regel 97 van de Europese gevangenisregels toestaat dat een verdachte op eigen kosten schrijfmateriaal kan verkrijgen en gebruiken, zolang het gebruik ervan geen inbreuk geeft op de veiligheid en goede orde van het cellencomplex. Uit niets is gebleken dat verzoekster met het schrijfgerei de muren wilde gaan bekladden of op enige andere manier wanorde wilde stichten. Zij wilde haar verweer voorbereiden. De Nationale ombudsman is in dit geval dan ook van oordeel dat de politie in redelijkheid niet had kunnen besluiten het belang van de verdachte om haar verdediging voor te bereiden minder zwaar te laten wegen dan het belang van de politie dat de muren van de cel niet zouden worden beschreven.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

8. Ten overvloede merkt de Nationale ombudsman op dat op grond van het Besluit beheer regionale politiekorpsen de korpsbeheerder de instructie voor arrestantenverzorgers opstelt (zie Achtergrond, onder 4.). Het is dan ook niet juist dat het voor de politie Twente geldende Bewakings- en verzorgingsreglement namens de korpschef is opgesteld.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Twente is gegrond wegens schending van het redelijkheidsvereiste.

Onderzoek

Op 1 maart 2004 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van mevrouw M. te Geldrop, ingediend door de heer mr. E.Th. Hummels, advocaat te Zeist, met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Twente.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Twente (de burgemeester van Enschede), werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de beheerder van het regionale politiekorps Twente verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Tijdens het onderzoek kregen het regionale politiekorps Twente en verzoekster de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De korpsbeheerder deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen. Verzoeksters intermediair gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Klachtbrief van verzoeksters advocaat aan de chef van het regionale politiekorps Twente op 22 juni 2003.

Ontvangstbevestiging door de politie op 1 juli 2003.

Onderzoeksverslag door de klachtbehandelaar van 20 augustus 2003.

Brief van de korpschef aan de hoofdofficier van justitie te Almelo betreffende concept afdoening, 4 december 2003.

Brief van de plaatsvervangend hoofdofficier van justitie van 9 december 2003.

Klachtafhandlungsbericht van de korpsbeheerder aan verzoeksters advocaat, 22 december 2003.

Verzoekschrift aan de Nationale ombudsman op 1 maart 2004.

Reactie van de korpsbeheerder op de klacht, 4 november 2004, met daarbij ingesloten een reactie van de klachtenbehandelaar.

Reactie van verzoekster op een aanvullende vraag van de Nationale ombudsman, 3 december 2004.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar

Artikel 28, eerste en tweede lid

"1. De ambtenaar onderzoekt de ingeslotene direct voorafgaand aan de insluiting op het politie- of brigadebureau, door het aftasten van diens kleding op de aanwezigheid van voorwerpen die tijdens de insluiting een gevaar voor de veiligheid van de betrokkene of voor anderen kunnen opleveren.

2. Bij het aantreffen van voorwerpen als bedoeld in het eerste lid, neemt de ambtenaar deze in bewaring."

2. (Herzien) Bewakings- en verzorgingsreglement Ingeslotenen Politie Twente

"12. Gedragsregels en huishoudelijke maatregelen

12.1 Bij iedere insluiting wordt aan de ingeslotene een exemplaar van de "Huishoudelijke en Gedragsregels Ingeslotenen" uitgereikt.

(...)

12.5 Aan een ingeslotene wordt niets (lectuur, eten en dergelijke) verstrekt dan na overleg met de verbalisanten."

3. Huishoudelijke en gedragsregels ingeslotenen, Politie Twente

Aanhef en artikel 19

" U bevindt zich in de zorg van de arrestantenverzorgers in een cellencomplex van de politie Twente. De volgende regels zijn daarbij voor u van kracht:

(...)

19. Niet in dit reglement geregelde onderwerpen kunnen worden besproken met de arrestantenverzorging en/of de verbalisanten. Beslissingen worden zo spoedig mogelijk ter kennis van de ingeslotene gebracht."

4. Besluit beheer regionale politiekorpsen

Artikel 16, tweede lid

"Met inachtneming van de artikel 26, 27 en 32 tot en met 36 van de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar stelt de korpsbeheerder een instructie vast voor het personeel, niet zijnde ambtenaren van politie,

dat is belast met de zorg voor ingeslotenen.

Enschede, 26 februari 1996.

De korpschef,

namens deze,

de adjunct-korpschef,

(...)"

5. De Europese Gevangenisregels (Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners)

Artikel 97

"Untried prisoners shall be allowed to procure at their own expense or at the expense of a third party such books, newspapers, writing materials and other means of occupation as are compatible with the interests of the administration of justice and the security and good order of the institution."

De Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners (SMRTP) zijn in 1955 in het raam van de Verenigde Naties te Genève tot stand gekomen. Deze normen zijn in 1957 door de Economische en Sociale Raad van de Verenigde Naties per resolutie goedgekeurd, maar nooit door de Algemene Vergadering aanvaard. In het kader van de Raad van Europa zijn de SMRTP onderworpen aan een afstemming op de Europese situatie en in 1987 herzien.